

Yttrande

2023-08-28

OSN/2023:203

Socialdepartementet

per e-post:

s.remissvar@regeringskansliet.se och

Kopia: s.sof@regeringskansliet.se

Dnr: S2023/02222

Remissvar över promemoria Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet (S2023/02222)

Sammanfattning

Lidingö stad har beretts möjlighet att yttra sig över promemoria *Uppgiftsskyldighet för myndigheter och auktoriserade sammanslutningar för förmedling av barn från utlandet samt stärkt skydd för enskildas uppgifter i Adoptionskommissionens verksamhet*.

Genomgående i promemorian är intresseavvägning och proportionalitetsbedömning väl genomförd mellan den personliga integriteten och de allmännas vilja att utreda eventuella oegentligheter kopplat till adoptionsförfarandet.

Adoptionskommissionen, kommissionen, har ett viktigt uppdrag att granska och utreda adoptionsförfaranden men det får inte ske på bekostnad av den enskildes personliga integritet. Nedan redogörs närmare för de synpunkter som Omsorgs- och socialnämnden har kring förslaget. Omsorgs- och socialnämnden instämmer dock till förslaget med undantag från det raka skaderekvisitet som föreslås i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL, i stället bör ett omvänt skaderekvisit införas.

Omsorgs- och socialnämndens synpunkter

4.1 En uppgiftsskyldighet bör införas

Behov av uppgiftsskyldighet

Kommissionen är i behov av en stor mängd material vilket med anledning av gällande lagstiftning inte är enkelt och smidigt att få del av. Av promemorians text framgår utmaningar med materialinhämtningen inför kartläggning och analysen som ska genomföras kopplat till kommissionens uppdrag. Utmaningen ligger främst i att få del av material som omfattas av sekretess, men som är nödvändig för att utreda kommissionens huvudfrågor. Det är nödvändigt att ny lagstiftning tillkommer om kommissionen ska kunna fullgöra sitt uppdrag. Dock ska stor försiktighet vidtas för att värna om den enskildes personliga integritet och den sekretess som i dag finns till skydd för den enskilde exempelvis inom socialtjänsten. Det får inte av enbart bekvämlighet- och smidighetskäl skapas ny lagstiftning. Att inte alla individer vill lämna sitt samtycke till att få sina uppgifter spridda till kommissionen eller inte heller vilja få dem granskade bör till viss del respekteras. En ökad spridning av personuppgifter medför en ökad risk för intrång i den personliga integriteten. Intresseavvägningen ska göras med försiktighet och den enskildes integritet ska värnas.

Det är dock rimligt att överlämnande enhet inte ska behöva göra en sekretessprövning när överlämnande sker inom ramen för uppgiftsskyldigheten. Det medför dock att sekretessen hos kommissionen behöver vara stark, ett omvänt skaderekvisit är därmed nödvändigt.

4.2 En ny sekretessbestämmelse för uppgifter hos Adoptionskommissionen

Behovet av ett sekretesskydd hos kommissionen

Det allmänna intresset skyddas redan av befintlig lagstiftning, men precis som framförs i promemorian är sekretesskyddet för den enskildes personliga uppgifter inte tillräckligt skyddade vid överföring till kommissionen. Det är därmed ovillkorligt att ett tillägg i OSL behöver ske, för att skydda den enskildes uppgifter.

Intresset av sekretess överväger intresset av offentlighet

Att allmänheten har ett intresse av att ta del av och få insyn i kommissionens arbete är försvarligt, främst när utredningsuppdraget avslutas och ett resultat kan presenteras. Dock är det inte i proportionellt att allmänheten får insyn och tillgång till uppgifter som rör privata angelägenheter eller andra uppgifter som är direkt kopplade till enskilda individer. Därmed bör sekretessen omfatta de material som inhämtas under utredningsarbetets gång. Det kan förväntas att materialet innehåller integritetskänslig information, och den enskilde ska kunna känna sig trygg med att deras uppgifter skyddas av sekretess. Det anses även nödvändigt med ett omvänt skaderekvisit.

Sekretessens föremål, räckvidd och styrka

Omsorgs- och socialnämnden är av åsikten att den nya sekretessbestämmelsen bör medföra ett omvänt skaderekvisit då det inte anses vara tillräckligt att enbart ha ett rakt skaderekvisit. En stor mängd material som kommissionen kommer att begära in kommer att vara handlingar från socialtjänsten. Detta material innehåller känsliga och integritetsnära uppgifter samt medför ett intrång i privatlivet vilket då ska omfattas av ett starkt sekretesskydd i form av ett omvänt skaderekvisit när materialet kommer till kommissionen. Det är inte rimligt att materialets innehåll, som tidigare omfattats av ett omvänt skaderekvisit, enbart skyddas av ett rakt skaderekvisit hos kommissionen. Vid en uppgiftsskyldighet har inte heller den enskilde kontroll över vilka uppgifter om henom som delas eller om henoms uppgifter delas överhuvudtaget, vilket kan ge en känsla av ett större intrång i privatlivet. För att upprätthålla skyddet om den enskildes uppgifter och tryggheten för den enskilde att vilja dela sina upplevelser med kommissionen är det nödvändigt att skaderekvisitet är omvänt i det nya tillägget i OSL.

6 Konsekvenser

Konsekvenser för vissa myndigheter och andra som är uppgiftsskyldig

En fråga som inte har berörts i promemorian är hur överlämnandet av materialet ska genomföras. Ett fysiskt överlämnande av handlingar bedöms som mer tidskrävande och även mer administrativt betungande samt medföra en ökad kostnad för visst kontorsmaterial. Om en stor mängd handlingar ska skrivas ut och/eller kopieras upp för att kunna överlämnas till kommissionen medför det även en viss miljöpåverkan. Kommissionen bör därmed ha möjlighet att ta emot begärda handlingar elektroniskt/digitalt via säker e-post eller annan säker överföringscentral. Nyare handlingar finns i regel enbart i digital form vilket effektivt kan överföras elektroniskt/digitalt om kommissionen har en säker e-postlösning eller annan överföringscentral där personuppgifter kan skickas utan onödiga risker eller tredje landsöverföring. E-postlösningen eller överföringscentralen behöver även ha kapacitet att ta emot större filer, för att minimera risken för att behöva dela upp en akt i flera mejl/överföringar.

På omsorgs- och socialnämndens vägnar:

Peter Lönnqvist
Omsorgs- och socialnämndens
ordförande

Sarah Lenngren
Omsorgs- och socialförvaltningen
förvaltningsjurist